

Др Срђан Ђорђевић*

Прегледни научни чланак
УДК: 502.211:592/599
351.765

ОБЕСПРАВЉЕНОСТ ЖИВОТИЊА НА ПРИМЕРУ „КРАЉЕВАЧКОГ СЛУЧАЈА“**

Рад примљен: 14. 11. 2017.

Рад исправљен: 04. 12. 2017.

Рад прихваћен за објављивање: 25. 12. 2017.

У раду је извршена анализа поступања Скупштине града Краљева приликом доношења Одлуке о условима и начину држања животиња. Третирани акт јединице локалне самоуправе вишеструко је рањив; како у етичком, тако и у правном погледу, па се аутор упустио у разматрање правне стране проблема, који није једноставан. Осим што се тангира питање уставности и законитости назначене Одлуке, отворен је и проблем номотехничке, а у крајњем смислу, правне (не)културе. Спроведено истраживање резултирало је, како указивањем на релевантне мане, тако и предлогом одговарајућих решења.

Кључне речи: *право животиња, право на живот, неуставност, незаконитост, номотехника.*

I УВОД

Уз претпостављено разумевање значаја поштовања права животиња за свеукупни друштвени и природни систем, увек је потребно реаговати у инцидентним ситуацијама, а посебно онда када се у садржини правних прописа препозна недостатак цивилизоване (правне) свести њихових доносилаца.¹

---

* Редовни професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу;
sdjordjevic@jura.kg.ac.rs

** Рад је написан у оквиру пројекта Правног факултета Универзитета у Крагујевцу *Усклађивање правног система Србије са стандардима Европске уније.*

¹ Нека буде довољно на овом месту подсетити се исправног разумевања циља права, које се изводи из суштине света и његовог постојања. „Овај врховни циљ се конкретно испољава у постојању и одржавању што већег броја живих бића у њиховом најпотпунијем могућем достојанству, чиме се истовремено и обезбеђује потпун развој свих специфичности својствених самој њиховој природи“. - Д. Матић, *Теоријско-правна*

Такве реакције научне и стручне јавности требало би да представљају подстрек смисленом пружању отпора различитих делова друштва поседницима моћи прописивања правних обавеза, како би се они непрестано подсећали на ограниченост њихове власти. А најсигурнију границу пружају правна решења регулисања правних овлашћења и правних обавеза, из чега извире обавеза поштовања устројеног система уставности и законитости.

С обзиром да није планирано да се овом приликом бавимо дубљом анализом етичких аспеката насловљеног случаја, на почетку ће бити представљена конструкција правног проблема, уз навођење релевантног чињеничног стања.

Скупштина града Краљева донела је посебан акт – Одлуку о условима и начину држања домаћих животиња на седници одржаној 20.09.2017. године.² Већ на наредној седници одржаној 05.10.2017. овај орган јединице локалне самоуправе донео је Одлуку о изменама Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња.³ По сазнању за садржину прве Одлуке, дошло је до значајног узнемирења јавности; реаговала су удружења за заштиту животиња оштрим критикама на рачун решења, којим се тангира етички талон свести о човеку као биоцентричном бићу.⁴ Суочена са таквим ставовима јавног мњења, Скупштина града Краљева покушала је да поврати део већ настале друштвено-политичке штете по углед ове јединице локалне самоуправе, доношењем Одлуке о изменама Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња. Ради језичко-стилске рационализације, изворну Одлуку ћемо у овом раду означавати као „прва Одлука“, а Одлуку о измени као „друга Одлука“.

Претходни „кроки“ чињеничног стања представља довољно инспиративан материјал за спроведено истраживање, што се и чини на наредним страницама.

II ОДЛУКА О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ДРЖАЊА ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Релативно брзо сазнање за део садржине ове Одлуке резултат је заинтересованости ангажоване јавности на *facebook* друштвеној мрежи. Академско задовољство аутора да се упусти у разматрање предметне проблематике додатно је мотивисано чињеницом да је један од одборника краљевачке Скупштине, који се успротивио спорној одредби - студент

мисао Радомира Лукића, докторска дисертација одбрањена на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, 2012,140.

² „Сл. лист града Краљева“, бр. 21/2017.

³ „Сл. лист града Краљева“, бр. 22/2017.

⁴ Видети: <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/2880084/kraljevo-odluka-gradske-uprave-uznemirila-ljubitelje-zivotinja.html>; <https://www.vice.com/rs/article/wjxx55/da-li-ce-se-napustene-zivotinje-u-kraljevu-humanano-unistavati>; <http://petmagazine.rs/2017/09/22/kraljevo-odobreno-ubijanje-zivotinja-iz-prihvatilista/> - приступљено 10.11.2017.

Срђан Ђорђевић, Обесправљеност животиња на примеру
"Краљевачког случаја" (стр. 61-74)

права. Јер, било би професионално недопустиво да оправдани апел студента права остане да „лебди у ваздуху професорске тишине“.

Елем, посветимо се правној анализи одредбе чл. 30. ст. 13. прве Одлуке Скупштине града Краљева, којом се третирају две категорије домаћих животиња: изгубљене животиње и напуштене животиње – у смислу Закона о добробити животиња. Одредбом чл. 2. ст. 1. т. 6) Закона о добробити животиња⁵ прописано је да се добробит животиња уређена овим Законом односи и на напуштене и изгубљене животиње. Између осталих органа и организација, одредбом чл. 3. ст. 2. овог Закона прописано је да су органи јединица локалне самоуправе, као и грађани и удружења дужни да брину о животу и заштити здравља и добробити животиња и међусобно сарађују, координирају и усклађују доношење и спровођење одлука у области добробити животиња.

За разлику од јасне законске норме, овом Одлуком прописана је могућност вршења огледа и лишавања живота животиња.⁶ Правило да животиња из привременог прихватилишта буде уступљена научно-истраживачкој и другим сличним установама (а то значи да ће се на тим животињама вршити огледи), супротна је одредби чл. 42. ст. 1. т. 4) Закона о добробити животиња, којом је прописано да се оглед на животињама не сме спроводити у случају напуштених животиња, односно, животиња из прихватилишта. У домаћој правној пракси већ су постојале одлуке са сличном садржином, што је испровоцирало и уставно-судску оцену њихове валидности. Тако је, на пример, Уставни суд већ заузео став о томе да је у овим ситуацијама “сврха таквог уступања животиња из прихватилишта научно-истраживачким или другим сличним установама, управо спровођење огледа на животињама, јер је то предмет њихове делатности, а што је, иначе, Законом о добробити животиња изричито забрањено”.⁷

Када је, пак, реч о могућности да животиња буде лишена живота, потребно је имати у виду да је реч о веома осетљивом и озбиљном питању. Одредбом чл 15. Закона о добробити животиња прецизно су регулисани случајеви у којима је дозвољено лишавање животиње живота. Ради потпуне прегледности и стицања увида у законску неоснованост спорног дела Одлуке, наводимо законске могућности да једна животиња буде лишена живота:

---

⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 41/2009.

⁶ „Ако власник, односно држалац не преузме животињу из привременог прихватилишта или је исти непознат, таква животиња може бити уступљена научно-истраживачкој и другим сличним установама, или бити уступљена (удомљена) правном или физичком лицу, односно може бити уништена савременим методама на хуман начин“.- Чл. 30. ст. 13. Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња, „Сл. лист града Краљева“, бр. 21/2017.

⁷ Одлука Уставног суда Србије IУо-1448/2010.

“Животиња се може лишити живота на хуман начин, ако:

1) је повређена, неизлечиво болесна, телесно деформисана или на други начин патолошки онеспособљена тако да опоравак није могућ, а живот за њу представља бол, патњу, страх и стрес;

2) је достигла старост па јој отказују основне животне функције;

3) се користи за исхрану људи;

4) се користи у научноистраживачке и биомедицинске сврхе, у складу са овим законом;

5) се лишавањем живота спречава ширење, односно ако се сузбијају и искорењују заразне болести, у складу са законом којим се уређује ветеринарство

б) животиња не може да се прилагоди условима смештаја, а њено пуштање на слободу представља опасност за људе, друге животиње и животну средину;

7) је у питању уништавање штетних глодара;

8) је неопходно контролисати бројност популације одређене врсте дивљих животиња, у складу са посебним прописима;

9) је лишавање животиње живота од веће користи за њену добробит него што су патње од даљег живота, у складу са мишљењем ветеринара”.⁸

Осим класичног домаћег законодавства, и Законом о потврђивању Европске конвенције о заштити кућних љубимаца⁹ утврђени су принципи везани за хватање, држање и лишавање живота кућних љубимаца, а да су изузеци тим поводом допуштени у случајевима убијања луталица „само ако је то неизбежно у оквиру националних програма контроле обољења“.

За разлику од законског прецизирања на које је указано, више него спорном првом Одлуком била је на веома екстензиван (“безобалан”) начин прописана могућност да животиња може бити „уништена савременим методама на хуман начин“, јер се не зна на коју се законску могућност мисли, без нормирања ограничења у смислу обавезе усклађености са законом, чиме је доносилац ове Одлуке преузео на себе утврђивање правних овлашћења и правних обавеза, резервисаних за законодавца. Стога подсећамо да је одредбом чл. 99. ст. 1. т. 7. Устава Републике Србије утврђено да је само Народна скупштина надлежна да доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије. То значи да се само законом могу утврђивати услови под којима је дозвољено лишавање живота животиња, уз таксативно набрајање тих изузетака. Супротно томе, одредбом чл. 30. ст. 13. прве Одлуке било је прописано да се животиња може лишити живота и у случају да „власник, односно држалац не преузме животињу из привременог прихватилишта или је исти непознат“. На тај начин је Скупштина града Краљева неовлашћено на себе преузела

---

⁸ Чл. 15. Закона о добробити животиња, „Сл. гласник РС“, бр. 41/2009.

⁹ “Сл. гласник РС – Међународни уговори”, бр. 1/2010.

Срђан Ђорђевић, Обесправљеност животиња на примеру
"Краљевачког случаја" (стр. 61-74)

надлежност законодавца, јер је прописала нову могућност лишавања живота, коју законодавац не познаје. Осим тога, одредбом чл. 7. ст. 1. т. 3) Закона о добробити животиња изричито је забрањено „лишавати животињу живота, осим у случајевима и на начин прописан овим законом“, чему је била апсолутно супротна одредба чл. 30. ст. 13. прве Одлуке.

Како би се поједноставило разумевање суштине проблема, навешћемо пример. Здрав пас или мачка питоме нарави живи на улици од почетка свог живота или је напуштен. Дакле, не ради се о повређеном, неизлечиво болесном, телесно деформисаном или на други начин патолошки онеспособљеном псу или мачки тако да његов опоравак није могућ, а уз то за њих живот не представља бол, патњу, страх и стрес, јер су, рецимо, омиљени међу пролазницима. Нису достигли старост па им не отказују основне животне функције. Не користе се за исхрану људи. Пси и мачке се не користе у научноистраживачке и биомедицинске сврхе, јер ипак нису ни жабе, ни мишеви. Пас и мачка нису заразни, па не могу ни ширити било коју заразну болест. Њихов живот на слободи не представља опасност за људе, друге животиње и животну средину. Пси и мачке нису штетни глодари ни дивље животиње. Не пате.

Као што се може закључити из овог животног, а не само хипотетичког описа, део одредбе чл. 30. ст. 13. прве Одлуке недопустиво се супротставља веома прецизно одређеним случајевима у којима је, сходно Закону о добробити животиња, допуштено извршити лишење животиње живота. Да се доносилац спорне прве Одлуке очигледно неодговорно понео према начину регулисања ове врсте друштвеног односа, показује и његова термилошка грешка, јер истиче да предметна животиња може бити „уништена савременим методама на хумани начин“. За разлику од тога, законодавац се термином „уништавање“ користи приликом нормирања уништавања штетних глодара, а термином „лишавање животиње живота“ када мисли на домаће животиње. Ова суптилна језичка разлика одражава суштину стања свести доносиоца спорне Одлуке у делу на који указујемо. Иако се мисли, првенствено, на псе и мачке, што напуштене што слободне, користи се непримерена терминологија коју је законодавац резервисао за штетне глодаре. А у амбијенту природне животне средине, пси и мачке не припадају категорији штеточина.

Скрећемо пажњу да је овом Одлуком период трајања чувања ухваћених и одузетих животиња у привременом прихватишту сведен на „три дана и дуже, уколико то захтевају ветеринарско-санитарни разлози”.¹⁰ Из овакве формулације следи и закључак о могућности да се ухваћена или одузета животиња не мора чувати дуже од три дана у

---

¹⁰ Чл. 30. ст. 5. Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња, „Сл. лист града Краљева“, бр. 21/2017.

привременом прихватилишту. Односно, чување дуже од три дана биће у случају ветеринарско-санитарних разлога, па ће то бити ситуације у којима је животињи неопходно пружити одговарајућу негу ради опоравка или болести, на пример. Уколико је ухваћена или одузета животиња здрава, није прописано ограничење да се она задржи дуже од три дана. Ради правилног разумевања проблематичности овакве одредбе, треба имати у виду да је одредбом чл. 30. ст. 10. прве Одлуке прописано да се о одузетим животињама познати власник обавештава најкасније у року од три дана од дана њиховог хватања. И ту се нормативни низ не завршава, јер му треба додати већ оспорену одредбу чл. 30. ст. 13. прве Одлуке, којом је прописано да се може извршити “уништавање животиње на савремен хумани начин”, уколико је не преузме њен власник или држалац! Истина, тродневни рок заиста јесте прописан Законом о добробити животиња, али се он односи на случај када власник односно држалац животиње не пријави да је изгубио животињу у року од три дана, јер ће протеком овог тродневног рока правни статус животиње познатог власника или држаоца бити трансформисан у напуштену животињу.¹¹

Осим тога, треба истаћи да, сходно Закону о добробити животиња, постоји обавеза да животиња борави у прихватилишту најмање 30 дана, у ком року ће бити извршен покушај да се пронађе власник, односно, биће покушано да се животиња збрине на други начин. Тек након тога, уколико ова два покушаја не дају резултате, „са животињом се поступа у складу са програмом контроле и смањења популације напуштених паса и мачака.“¹² Очито је да је и одредба чл. 30. ст. 5. прве Одлуке противзаконита. С обзиром да њена садржина није измењена другом Одлуком, ова незаконитост је, на жалост, опстала.

Сва невоља предоченог нормативног низа своди се на невероватно кратак рок у којем се може, без икаквих лимита, лишити живота животиња која има свог власника или држаоца, и то без законског основа. Све у три дана! Прописивање невероватно кратких рокова угрожава елементарну правну сигурност и уноси оправдану зебњу и страх код власника и држалаца паса и мачака, стварајући елементе ванредне ситуације. На тај начин многе породице и њихови чланови (посебно деца) могу претрпети значајне душевне болове и психичке трауме да ће остати без кућног

---

¹¹ „Власник, односно држалац који изгуби животињу дужан је да тај губитак без одлагања, а најкасније у року од три дана од дана губитка животиње, пријави надлежном органу јединице локалне самоуправе и ветеринарској служби.

Ако власник, односно држалац не пријави губитак из ст. 1. овог члана сматра се да је напустио животињу“.-Чл. 69. Закона о добробити животиња, „Сл. гласник РС“, бр. 41/2009.

¹² Чл. 67. ст. 3. Закона о добробити животиња, „Сл. гласник РС“, бр. 41/2009.

Срђан Ђорђевић, Обесправљеност животиња на примеру
"Краљевачког случаја" (стр. 61-74)

љубимца са којим се налазе у посебној врсти емотивне везе, тако значајне за правилан развој и одрастање.

Потребно је имати у виду и реалну опасност која је постојала поводом потенцијалне примене оспореног става прве Одлуке, јер су се могле десити ситуације на које је примењиво упозорење већ истакнуто у правној књижевности: "уколико би неко лице лишило живота кућног љубимца а да при томе није законом овлашћено да тако нешто чини или то није учинило на начин, у време, на месту и по поступку који су законом прописани, могуће је да ће, наравно уколико су испуњени и други законом предвиђени услови, на тај начин оно остварити обележја бића кривичног дела убијања и злостављања животиња."¹³

Доносилац оспорене Одлуке се, између осталог, позвао и на одредбу чл. 54. Закона о добробити животиња, која садржи два става, при томе не прецизирајући да ли је тај законски основ садржан у првом или другом ставу, тако да се може закључити да доносилац оспорене Одлуке мисли на читаву садржину овог законског члана. Наиме, одредбом првог става овог законског члана прописано је да су органи јединица локалне самоуправе дужни да израде и спроводе програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака према специфичностима средине.¹⁴ Ову напомену истичемо зато што сматрамо да је одредбом чл. 30. ст. 13. Одлуке њен доносилац заправо желео да нормира паушално, а спроведе дискреционо и потпуно противзаконито фактичко смањење популације напуштених паса и мачака, без поштовања већ постојећег Програма контроле и смањења популације напуштених паса на територији града Краљева;¹⁵ без прецизних критеријума и мерила о начину, могућностима и средствима да се, у случају потребе, ово смањење изврши. Имајући у виду да се у позиву на законски правни основ доносилац оспорене Одлуке позвао на комплетну садржину одредбе чл. 54. Закона о добробити животиња, сматрамо да је спорном одредбом чл. 30. ст. 13. Одлуке, Скупштина града Краљева нормирала на противзаконит начин противзаконит основ за смањење популације напуштених паса, како би се избегла примена постојећег Програма контроле и смањења ове популације.

Треба нагласити и чињеницу да у поступку доношења Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња није испоштована законска

---

¹³ А. Батрићевећ, *Улога Европске конвенције за заштиту кућних љубимаца у сузбијању злостављања животиња у Србији*, У: Криминал, државна реакција и хармонизација са европским стандардима, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2013, 333.

¹⁴ „Органи јединица локалне самоуправе дужни су да израде и спроводе програм контроле и смањења популације напуштених паса и мачака према специфичностима средине“.- Чл. 54. ст. 1. Закона о добробити животиња, „Сл. гласник РС“, бр. 41/2009.

¹⁵ „Службени лист града Краљева“, бр. 22/2015.

обавеза прописана Законом о добробити животиња. Наиме, одредбом чл. 2. ст. 1. т. б) Закона о добробити животиња прописано је да се добробит животиња уређена овим Законом односи и на напуштене и изгубљене животиње. Између осталих органа и организација, одредбом чл. 3. ст. 2. овог Закона прописано је да су органи јединица локалне самоуправе, као и грађани и удружења дужни да брину о животу и заштити здравља и добробити животиња и међусобно сарађују, координирају и усклађују доношење и спровођење одлука у области добробити животиња. Законски прописана обавеза о дужности сарадње између наведених субјеката подразумевала је обавезу доносиоца спорне Одлуке да у поступку припреме акта, којим се регулишу осетљива питања везана за напуштене животиње, обави претходне консултације са одговарајућим удружењима грађана, чији је основни циљ заштита права животиња. О овакву законску обавезу доносилац спорног акта се потпуно оглушио, јер од стране органа краљевачке јединице локалне самоуправе није упућен ниједан позив за разговор са било којим од поменутих удружења грађана.¹⁶ Законодавац очигледно сматра да формални облик ове врсте општих правних аката мора бити испуњен одговарајућом сарадњом и координацијом, како би се кроз поступак доношења обезбедила њихова процедурална регуларност, чиме се додатно обезбеђује и благовремена информисаност грађана. Постојања ове обавезе био је свестан и сам доносилац спорне Одлуке, јер је “Програмом контроле и смањења популације напуштених паса на територији града Краљева” у делу о носиоцима Програма¹⁷ предвидео да невладине организације и удружења морају имати једну од кључних улога у решавању проблема напуштених животиња, а да њихове активности морају бити усмерене на предлагање доношења нових аката из ове области.

III ОДЛУКА О ИЗМЕНИ ОДЛУКЕ О УСЛОВИМА И НАЧИНУ ДРЖАЊА ДОМАЋИХ ЖИВОТИЊА

Како је већ назначено на почетку овог рада, након доношења очито противуставне и противзаконите прве Одлуке, краљевачка Скупштина је већ на својој наредној седници донела Одлуку о изменама и допунама Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња,¹⁸ коју, у складу са уводним напоменама, означавамо као „друга Одлука“. Овом Одлуком извршена је измена на начин, који је у правном и номотехничком смислу,

---

¹⁶Током спроведеног истраживања приликом израде овог рада, аутор је обавио усмену анкету са представницима постојећих удружења за заштиту животиња на територији Града Краљева.

¹⁷“Службени лист града Краљева”, бр. 22/2015.

¹⁸„Службени лист града Краљева“, бр. 22/2017.

Срђан Ђорђевић, Обесправљеност животиња на примеру
"Краљевачког случаја" (стр. 61-74)

више него интересантан, имајући у виду њену садржину. Наиме, одредбом чл. 1. друге Одлуке, извршена је измена одредбе чл. 30. ст. 13. прве Одлуке, тако да она сада гласи:

„Ако власник, односно држалац не преузме животињу из привременог прихватилишта или је исти непознат, таква животиња може бити уступљена научно-истраживачкој и другим сличним установама, или бити уступљена (удомљена) правном или физичком лицу, односно може бити лишена живота у складу са Законом о добробити животиња“.

Проблем представљене формулације састоји се у логичко-правном апсурду, с обзиром на споран и правно неприхватљив резон да се у диспозицији прво пропише противзаконит садржај, а затим се његова примена услови усаглашеношћу са Законом. Како смо већ истакли да се Законом о добробити животиња забрањује вршење огледа над животињама из привременог прихватилишта, онда је нејасно одакле доносилац друге Одлуке црпи своје право да нормативно уреди и језички стилизује диспозицију на начин како је то учињено. Први део текста диспозиције је преузет из одредбе чл. 30. ст. 13. прве Одлуке, који се нашао на удару великих критика друштвене јавности. И сам доносилац је, очигледно, био свестан противуставности и противзаконитости таквог решења. У напору да очува, вероватно, „политички кредибилитет“ тим поводом, другом Одлуком противзаконит садржај је текстуално проширен оградом „у складу са Законом о добробити животиња“, што представља неуспешан покушај нормативног уређивања незаконитости. Како рекосмо, логички је апсурдно прописати противзаконито правило, а након тога такав потез оправдати његовом усаглашеношћу са законом. Неприхватљиво је противзаконито правило одржати његовим условљавањем законитошћу, односно, када је правило противзаконито - бесмислено је прописивати га. У конкретном случају је јасно да код доносиоца друге Одлуке постоји свест о противзаконитости прве Одлуке, што се лако открива захваљујући извршеној измени прве Одлуке доношењем друге Одлуке. У материјално-правном и формално-правном смислу, било је довољно да се Одлуком о измени Одлуке о условима и начину држања домаћих животиња пропише укидање одредбе чл. 30. ст. 13. Учињени језички додатак или наставак „у складу са Законом о добробити животиња“ у другој Одлуци открива неспремност доносиоца да призна сопствено огрешење о право, које је учинио приликом доношења спорног дела прве Одлуке.

Правна норма треба да представља компактну целину, коју обележава унутрашња конзистентност и међусобна логичка усклађеност њених делова, што подразумева, између осталог, рационалност приликом конструисања диспозиције. Ирационално је прво изрећи заповест субјектима да се понашају противно закону, а након тога их упозорити да то понашање мора бити у складу са законом. На тај начин се ствара

психолошко обмањивање и збуњивање субјеката који треба да примене прописано правило. Аутор је мишљења да овај пример представља покушај перфидног увођења „законитости у незаконитост“. Дакле, налазимо се на терену неочекиваног изненађења, које творац права приређује правној теорији. Конкретније речено, постоји проблем специфичне колизије у унутрашњој садржини диспозиције. Истиче се овлашћујућим типом језичког исказа правило о праву надлежног субјекта да може извршити одређену противзакониту радњу, под условом да је она у сагласности са законом. Упростимо проблем на хипотетичком примеру односа између логичких судова:

А. Можеш да убијеш.

Б. Можеш да убијеш ако је убиство дозвољено законом.

Ц. Убиство није дозвољено законом.

Следи питање да ли је изводљиво успоставити логичку релацију између става А и става Б? Услов из става Б не може бити правно важећи, јер се ставом Ц он негира. Одрживост става А условљена је одрживошћу става Б, који зависи од става Ц. Самим тим, став А је неважећи, с обзиром на став Ц.

Зато се третирана диспозиција правне норме има сматрати ирационалном, логички апсурдном и противзаконитом. Смисао номотехничке одреднице "у складу са законом" представља начин да се реши нормативна потреба регулисања ограниченог овлашћења које се актом јаче правне снаге додељује доносиоцу општег акта слабије правне снаге.¹⁹

У оној мери у којој је одлучивање о садржини диспозиције опште правне норме чији је доносилац орган јединице локалне самоуправе условљено вољом законодавца, у тој мери је сужен и степен самосталности локалног органа. Како је законом исказана јасна забрана поводом правног овлашћења на предузимање назначених радњи, онда је јасно да Скупштина града Краљева није могла бити овлашћена на прописивање посматране диспозиције на учињен начин, без обзира на накнадну ограду, у смислу резерве усклађености са законом. Позивање на усклађеност са законом има смисла једино уколико је прописано решење могуће подвести под законску норму. У супротном, ради се о противзаконитој диспозицији.

---

¹⁹ Нормативним средствима типа „у складу са законом“ не изражава се „само номотехнички стил приликом нормирања, већ и суштинска позиција самосталности субјекта на кога се односе правила исказана уз наведене нормативне принципе. Свакако да је највећа слобода субјекта... уколико је мање правног ограничења правним актима које доноси централна власт“.- С. Ђорђевић, *О митровданском уставу, друго измењено и допуњено издање*, Институт за правне и друштвене науке Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, 2010, 160.

IV ПРАВНИ НЕДОСТАЦИ ПОЧЕТКА ПРИМЕНЕ ОДЛУКА

Изазов истраживања садржине спорних решења краљевачке градске Скупштине навео нас је да евидентирамо још један проблем. Али, сада се налазимо на номотехничком терену, који само лаицима може деловати безазлено и недовољно значајно за правне процесе. А, заправо, реч је о азбуци права, јер још на бруцошком нивоу правних факултета постаје потпуно јасно да временска димензија права подразумева важење одредби правних норми у периоду који се још увек није десио; дакле, право важи за будуће. Ова футуролошка црта права „гађа“ у епицентар правне сигурности, а тиме и у темеље сваког цивилизованог правног поретка. Таквим квалитетом права отклањају се опасности од изненађивања правних субјеката неочекиваним правним обавезама. У сервисној улози остваривања хармоније у односима између творца права и адресата, осмишљена су и одговарајућа номотехничка решења, којима треба да се доследно „испрати“ уставна мисао позитивно-правног поретка о томе да општи правни акти ступају макар неколико дана након њиховог објављивања.

Да се нисмо сусрели са „краљевачким случајем“ било би недовољно примерено да се у једном раду истичу школске основе правних аксиома, као што је учињено у претходних пар редака. Оно што је у овом случају спорно на нивоу логичког апсурда јесте следећа чињеница. Анализирана Одлука краљевачке Скупштине објављена је у „Службеном листу града Краљева“, што представља уобичајену формулу транспарентности процеса стварања и формулу услова за правилну примену права. Уколико смо утврдили да нека општа правна норма садржана у општем правном акту ступа на снагу 8 дана од дана објављивања, онда се подразумева да се мора прецизно знати дан објављивања, јер је то услов за прецизирање и дана ступања на снагу. А „чин објављивања веома је битан, јер правну снагу и „дух живота“ закони и други прописи стичу тек по објављивању“.²⁰

Нажалост, ово једноставно изводљиво номотехничко правило у „краљевачком случају“ представља проблем на нивоу правног инцидента, којим се угрожавају суштински принципи савременог правног поретка. Наиме, из текста „Службеног листа града Краљева“ немогуће је утврдити датум објављивања! Иако делује невероватним управо изречени исказ, он је веран истини, јер није могуће евидентирати датум објављивања, што за своју врло опасну последицу има немогућност утврђивања ступања на снагу објављених општих правних норми. На тај начин, обесмишљава се принцип правне сигурности, с обзиром да је немогуће утврдити почетак

---

²⁰ Б. Ненадић, *Објављивање и ступање на снагу закона и других прописа у правном систему СРЈ*, Право, теорија и пракса, „Право“ доо, бр. 7-9, Нови Сад, 1994, 6.

важења општих правних норми. Једина временска идентификација која постоји у тексту „Службеног листа града Краљева“ односи се на датум доношења општих правних норми, односно, доношења правних прописа, а то је датум седнице Скупштине града Краљева на којој је извршен нормотворни чин. У тим ситуацијама увек се оправдано може поставити питање уставно-правне валидности примене таквих општих правних аката (рецимо, доношењем појединачних правних аката) у периоду пре правог објављивања, односно, правог ступања на правну снагу. Јер, правно обележје примене прописа који још увек није ступио на правну снагу је такво да се налазимо на терену његове противправне примене, имајући у виду да примена правног акта, који није ступио на правну снагу не производи правно дејство. Уосталом, значај временски ваљаног ступања на снагу општег правног акта огледа се у чињеници да тек када ступи на правну снагу тај правни акт уграђује себе и у мозаик хијерархије, смештајући себе на одређени ступањ правне лествице.²¹

У ЗАКЉУЧАК

Коначно сумирајући ову кратку истраживачку анализу, у прилици смо да изведемо пар закључних запажања. Доносилац више него спорних одлука очигледно је у недостатку озбиљно формиране свести примерене нивоу савременог цивилизованог људског рода о значењу и значају разумевања права животиња. Он се, изгледа, још увек налази у стању антропоцентричне свести која је, суштински, егоистична и одбија да прихвати природно окружење као амбијент у којем човек није једино биће, нити може бити центар природног универзума који би негирао прихватљиву коегзистенцију са свим другим бићима. Одборницима краљевачке Скупштине који су донели критиковане одлуке неопходно је помоћи у едукативном смислу, како би правилно разумели и схватили прихватљиве стандарде о начину понашања човека, како би се обезбедила одрживост друштвеног и природног развоја. Уосталом, у томе се и огледа део ауторове мотивисаности да се упусти у спроведено истраживање.

Недостатак свести о нужности природног суживота у разматраном случају проузроковао је и одсуство свести о значењу уставности и законитости приликом доношења, како прве, тако и друге Одлуке. Осим што је прва Одлука очигледно неуставна и незаконита, правним хендикепом обележена је и Одлука о измени и допуни прве Одлуке. Али, у овом другом случају сусрећемо се са невероватним правно-логичким апсурдом, јер је третираном нормом прво прописано правило чија је садржина у апсолутној супротности са Законом о добробити животиња, да би се у финалном делу прописаног правила извршила ограда формулом „у

---

²¹ С. Ђорђевић, *Ступање на снагу и примена закона*, Правни живот, бр. 14, 2009, 990.

Срђан Ђорђевић, Обесправљеност животиња на примеру
"Краљевачког случаја" (стр. 61-74)

складу са законом". Такав номотехнички потез доносиоца критиковане правне норме представља израз његове политичке неспремности да призна грешку учињену приликом доношења прве Одлуке. Уместо да оправдани притисак јавног мњења схвати као прилику да своју норму елиминира, како би се испоштовао принцип уставности и законитости, Скупштина града Краљева „тврдоглаво“ наставља са проблематичним нормотворењем. „Такво право се заснива на променљивој вољи једних у односу на друге и та воља често није вођена ауторитетом ума, већ нагоном власти или страсти или интереса...“.²² Као по неком неписаном правилу по којем једна правна нелогичност представља извор за нову карику у ланцу противправности, већ на наредној скупштинској седници долази до апсурдног потеза, којим се додирује „правни патос“. Отприлике као када би се законом, и поред изричите уставне забране смртне казне, прописало да је смртна казна дозвољена, у складу са уставом. Креирањем овако апсурдне норме њен доносилац је, вероватно, проценио да је прибегаво правничком лукавству, заборављајући притом да није овлашћен да пропише решење непосредно супротно закону, без обзира на напор да такво решење ограда везивањем за усклађеност са законом.

Третирани случај се може подвести под категорију правног ирационализма у процесу стварања права. Реч је о понашању које се супротставља суштини права и правног поретка. Замислимо само на шта би личили правни прописи, када би се у садржинама норми општих правних аката слабије правне снаге прописивала решења супротна општим правним актима јаче правне снаге, уз клаузулу обавезе усклађености са општим правним актима јаче правне снаге. Прво се пропише решење које је недопустиво, а након тога се истакне да је та недопустивост условљена сагласношћу са актом јаче правне снаге. Сваки даљи коментар овим поводом био би сувишан.

Током анализе предметне ситуације евидентирали смо и крупан номотехнички недостатак, који се односи на невероватно одсуство прецизно и тачно утврђеног датума објављивања „Службеног гласника града Краљева“ у којем су објављене критиковане одлуке. Реална опасност, која произлази из таквог понашања доносиоца општег правног акта, односи се на непоштовање неколико значајних принципа правног поретка. Осим што је заобиђена уставна норма о временском важењу општих правних норми, значајно је угрожен и принцип правне сигурности. Ова примедба се нарочито односи на временски „вакуум неизвесности“, који се налази у периоду од доношења акта до датума његовог стварног ступања на правну снагу.

---

²² С. Перовић, *Беседе са Копанника*, Копанничка школа природног права, Удружење правника Србије, Београд, 2005, 116.

Критиковани примери поступања органа предметне јединице локалне самоуправе индикатор су одсуства правне културе, али и елементарног недостатка у правничком образовању. Зато на овакве инцидентне ситуације треба реаговати благовремено, стручно и оштро.

Srdan Đorđević, LL.D*

ENLARGEMENT OF ANIMALS ON THE "KRALJEVO CASE"

Summary

The conducted normative analysis of the decisions of the Royal Assembly brings us to the knowledge of the difficulties, which are in the way of application of legal regulations on the protection of animal rights. In addition to the obvious problems from the point of view of constitutionality and legality, it is noted that in the background there is a lack of civilized awareness of the decision makers on the substance and the nature of the law. It is about life, as the primary value on which nature rests. Misunderstanding of animal rights is a reflection of the lack of understanding of human rights, which is why these problems should always be paid due attention. A serious nomotechnical lack of the precise date of the publication of the treated general act was registered secondary, which confirms the unwritten rule that in the chain of the creation process the legal shortcoming creates another legal defect.

Key words: *animal rights, right to life, unconstitutionality, illegality, nomotechnics.*

---

* Full-time professor, Faculty of law, University of Kragujevac